

Nr 101

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa fastighetsfrågor m. m. inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde jämte i ämnet väckt motion.

(4:e avd.)

1:o) Uppförande av byggnad för telestyrelsen i Farsta. Kungl. Maj:t har i propositionen nr 120 (punkt 1, s. 2—6 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 6 mars 1964) föreslagit riksdagen medgiva att ytterligare en åttavåningsbyggnad m. m. må uppföras för televerket i Farsta.

I gemensam skrivelse den 15 februari 1964 har *byggnadsstyrelsen* och *telestyrelsen* redogjort för ifrågavarande byggnadsprojekt. Telestyrelsen har i nämnda skrivelse hemställt, att Kungl. Maj:t måtte dels medgiva styrelsen att under budgetåret 1964/65 för genomförande av förslaget taga i anspråk 3 mkr. av anslaget Teleanläggningar m. m., dels fastställa en investeringsram för televerket för budgetåret 1964/65 som med 3 mkr. överstiger det i statsverkspropositionen angivna rambeloppet.

Departementschefen anför bl. a. att den successiva utbyggnaden av telestyrelsens anläggningar i Farsta betingas av en strävan att nå en långsiktig lösning av telestyrelsens lokalproblem. För egen del har departementschefen i likhet med telestyrelsen funnit, att alternativet med en nybyggnad på televerkets tomt i Farsta erbjuder avgjorda ekonomiska och praktiska fördelar framför det andra alternativet innebärande en upprustning av Dagens Nyheters tidigare lokaler i Klara. En utgångspunkt vid bedömningen av Farsta-alternativet är, att det aktuella huset under alla förhållanden torde få uppföras till år 1970, då utflyttning av en avdelning inom tekniska byrån från innerstaden blir aktuell. Farsta-alternativet representerar en årskostnad, som är närmare 200 000 kr. lägre än Klara-alternativet.

Departementschefen föreslår, att den ifrågavarande nybyggnaden i Farsta med tillhörande hallbyggnad etc. kommer till utförande i huvudsaklig överensstämmelse med de uppgjorda huvudhandlingarna. Medelsförbrukningen under budgetåret 1964/65 beräknar departementschefen i likhet med byggnadsstyrelsen till 3 mkr., vilket belopp anses böra belasta investeringsanslag *Bihang till riksdagens protokoll 1964. 6 saml. Nr 101*

get Teleanläggningar m. m. Det synes enligt departementschefen ej erforderligt att hos riksdagen begära någon ökning av detta anslag. Däremot torde den för televerket i statsverkspropositionen beräknade investeringsramen för nästkommande budgetår böra vidgas med det angivna beloppet.

Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag samt hemställer, att riksdagen må medgiva att ytterligare en åttavåningsbyggnad m. m. må uppföras för televerket i Farsta.

2:o) Förvärv av enskilda företag för elektrisk distribution. Kungl. Maj:t har (punkt 2, s. 6—12) föreslagit riksdagen att bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna av vattenfallsstyrelsen träffade konsortialavtal avseende detaljdistribution av elektrisk kraft inom Värmdö- och Stenungsunds-områdena.

Vattenfallsstyrelsen har hemställt om godkännande av två av styrelsen träffade konsortialavtal, det ena med AB Skandinaviska elverk angående elkraftdistribution inom Värmdön och angränsande områden och det andra med Stenungsunds kommun angående elkraftdistribution inom nämnda kommuns område (s. 6—9).

Departementschefen har anfört följande.

Ställningstaganden vid 1943 års riksdag i anslutning till framlagd proposition (prop. 16, SU 26, rskr. 33) om förvärv av enskild kraftdistributionsverksamhet m. m. har möjliggjort för vattenfallsstyrelsen att genom inköp av aktier eller föreningsandelar skaffa sig bestämmanderätten i elektriska distributionsföretag, vilka på grund av otillräckliga kapital- och krafttillgångar eller andra särskilda förhållanden har svårt att fullgöra sin uppgift på ett tillfredsställande sätt. För aktuella förvärv — vilka i varje särskilt fall förutsätter Kungl. Maj:ts tillstånd — har medel stått till förfogande, som tidigare anvisats under särskilt anslag men som på senare tid beräknats inom ramen för kollektivanslaget Kraftstationer m. m. För ettvarvt av innevarande och nästa budgetår har för ändamålet beräknats ett belopp av högst 3 mkr.

De förvärv av enskilda distributionsföretag, som hittills förekommit, har inneburit övertagande av antingen samtliga eller också en huvudpart av aktierna eller andelarna i det lokala företaget, i sistnämnda fall med kvarstående mindre poster hos tidigare aktie- eller andelsinnehavare. Flertalet övertagna företag har sedermera upplösts och verksamheten inlemmats i vattenfallsstyrelsens egen distributionsverksamhet. I några fall har vattenfallsstyrelsen dock funnit det ändamålsenligt att tillsvidare behålla den ursprungliga företagsformen.

Även beträffande de förvärv, som i detta sammanhang redovisats, gäller att de aktualiserats genom att svårigheter uppstått för berörda lokala företag att fortsättningsvis bedriva verksamheten på ett sätt, som möter utvecklingens och konsumenternas krav. Det har under sådana förhållanden tett sig naturligt för vederbörande att vända sig till kraftföretag med större ekonomiska och tekniska resurser.

Sådana hänvändelser har — som framgått av den föregående redogörelsen — lett till att i Värmdöfallet vattenfallsstyrelsen träffat konsortialavtal med AB Skandinaviska elverk om gemensamt övertagande och drift av de äldre distributionsföretagens verksamhet. I Stenungsundsfallet har vattenfallsstyrelsen träffat ett liknande avtal med Stenungsunds kommun om gemensamt övertagande av den där verkande distributionsföreningens rörelse.

Min uppfattning är att de sålunda gjorda överlåtelserna och ingångna samarbetsavtalen är till avgjord fördel för elkonsumenterna i de berörda områdena. Förutsättningar har därmed skapats för att en rationell och driftsäker elförsörjning skall kunna upprätthållas och utvecklas. För vattenfallsstyrelsens del finner jag, att dess engagemang — med hänsyn såväl till bakgrunden till engagemanget som till de fördelar ur distributionssynpunkt som detta innebär — ligger i linje med vad i anslutning till 1943 års proposition uttalats om betingelserna för förvärv av enskilda distributionsföretag.

Att jag likväl icke velat föreslå Kungl. Maj:ts godkännande av de upprättade konsortialavtalen utan att riksdagens samtycke inhämtats sammanhänger med följande. I 1943 års proposition har närmast förutsatts att vattenfallsstyrelsen vid förvärv av enskilda distributionsföretag antingen inlemmade verksamheten i vattenfallsverket eller drev dem vidare i tidigare företagsform, eventuellt med ett mindre kvarstående tidigare aktie- eller andelsintresse. I här ifrågavarande fall har vattenfallsstyrelsen inlett ett aktivt samarbete med annan, i verksamheten tidigare icke engagerad part. Samarbetet tänkes som nämnts få den formen att de tidigare distributionsföretagen överföres till nybildade aktiebolag, i vilka aktierna delas mellan styrelsen och den andra parten. I Värmdöfallet har ett samarbete tett sig naturligt med hänsyn till att såväl styrelsen som den andra parten — AB Skandinaviska elverk — redan bedriver distributionsverksamhet i angränsande områden. Ett samgående har emellertid även ansetts erbjuda fördelar med hänsyn till det utbyte av tekniska erfarenheter, som möjliggöres inom ramen för ett gemensamt drivet företag. Avtalet förutsätter sålunda gemensamma utvecklingsinsatser siktande till mera ändamålsenliga metoder för detaljdistribution och till utveckling av nya avsättningsområden för elkraft. I Stenungsundsfallet är den andra parten vederbörande kommun, som naturligen har ett visst intresse av insyn och medinflytande. Härutöver har emellertid vattenfallsstyrelsen haft ett intresse att genom samarbetsarrangemanget få pröva en form av distributionsverksamhet, som kan visa sig användbar i likartade fall.

För egen del tillstyrker jag, att de ifrågavarande konsortialavtalen godkännes. Jag har härvid tagit hänsyn såväl till de ekonomiska och tekniska fördelar som avtalen synes innebära som till de erfarenheter de bör kunna ge av nya samarbetsformer inom eldistributionen.

Ett godkännande från riksdagens sida synes böra få formen av ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna de båda avtalen. Om riksdagen icke har något att erinra häremot, synes i fortsättningen — sedan riksdagen tagit ställning till de nu aktuella nya formerna för vattenfallsstyrelsens engagemang i lokal kraftdistribution — samma beslutsform som gäller enligt 1943 års riksdagsbeslut få tillämpas också för förvärv, likartade med dem som nu är i fråga, d. v. s. att förvärven får ske efter Kungl. Maj:ts godkännande i varje särskilt fall.

Beträffande vattenfallsstyrelsens kostnader för engagemangen — för

förvärv av aktier och andelar i äldre distributionsföretag, för utvidgning och förstärkning av distributionsanläggningar etc. — har dessa beräknats uppgå till i Värmdöfallet ca 3 mkr. och i Stenungsunds-fallet ca 5 mkr. Av dessa belopp om tillhoppa 8 mkr. ryms de 5—6 mkr., som erfordras under innevarande och nästa budgetår inom ramen för vad som under anslaget till Kraftstationer m. m. beräknats för förvärv av enskilda eldistributionsföretag. — På sikt kan visst medelsbehov uppstå genom avtalsenlig skyldighet för vattenfallsstyrelsen i Värmdöfallet att under vissa förutsättningar inlösa andra partens aktier.

I förevarande sammanhang har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herrar *Björkman* och *Nordgren* väckt motion (II: 910), vari hemställts att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 120 såvitt avser hemställan om bemyndigande för Kungl. Maj:t att godkänna av vattenfallsstyrelsen träffat konsortialavtal avseende detaljdistribution av elektrisk kraft inom Stenungsunds-området.

Beträffande de skäl som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet delar departementschefens uppfattning att de gjorda överlåtelserna och ingångna samarbetsavtalen är till avgjord fördel för elkonsumenterna i de berörda områdena och skapar förutsättningar för att en rationell och driftsäker elförsörjning skall kunna upprätthållas och utvecklas därstädes. Då utskottet inte heller funnit anledning till erinran i övrigt mot avtalens innebörd tillstyrker utskottet att Kungl. Maj:t bemyndigas godkänna desamma. Det i motionen II: 910 framförda yrkandet om avslag å propositionen i vad avser Stenungsunds-fallet avstyrkes följaktligen.

Ej heller vill utskottet motsätta sig att — på sätt departementschefen föreslagit — samma beslutsform som gäller enligt 1943 års riksdagsbeslut fortsättningsvis tillämpas också för förvärv likartade med de nu ifrågavarande. Utskottet förutsätter dock därvid att i tveksamma fall eller där speciella omständigheter föreligger den aktuella frågan underställes riksdagens prövning.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

I. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna ett av vattenfallsstyrelsen träffat konsortialavtal avseende detaljdistribution av elektrisk kraft inom Värmdö-området;

II. att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionen II: 910, godkänna ett av vattenfallsstyrelsen träffat konsortialavtal avseende detaljdistribution av elektrisk kraft inom Stenungsunds-området.

3:o) Försäljning av Marieholms transformatorstation m. m. i Göteborg. I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 3, s. 12) hemställer utskottet, att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna

ett av vattenfallsstyrelsen ingånget avtal om försäljning av stadsägan nr 12414 m. m. i Göteborg.

4:o) **Försäljning av viss mark i Solna för gatuändamål.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 4, s. 13 och 14) hemställer utskottet, att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 6 mars 1964 anförts godkända avtal mellan byggnadsstyrelsen och Solna stad rörande överlåtelse av vissa markområden om sammanlagt ca 78 000 m² av stadsägorna nr 1400 och 1435 i Solna.

Stockholm den 5 maj 1964

På statsutskottets vägnar:

ERNST V. STAXÄNG

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit
från f ö r s t a kammaren: herrar Boman, Einar Persson, Birger Andersson, Axel Johannes Andersson, Fritz Persson, Rikard Svensson, Bengtson, Per Jacobsson, Söderberg, Mårtensson, Bengt Gustavsson, Holmberg, Wååg, Akerlund och Nils-Eric Gustafsson; samt

från a n d r a kammaren: herrar Staxäng, Petterson i Degerfors, Gustafsson i Stockholm, Ståhl, Blidfors, Almgren, fröken Elmén, herrar Andreasson, Mellqvist, fru Lewén-Eliasson, herrar Svensson i Ljungskile, Johansson i Norrköping, Andersson i Knäred, Gustafsson i Kårby och Turesson.

Reservation

vid *punkten 2* (Förvärv av enskilda företag för elektrisk distribution) av herrar *Holmberg* och *Turesson*.